

פרק א':

זכות יוצרים

1. זכות יוצרים ארכיטקטונית, המוקנית בידי היוצר המקורי, אינה צריכה למנוע הקמת בניינים שבנייתם כבר החלה, אלא משהחלה בניה כאמור, אין סעדו של בעל זכות היוצרים כי אם בפיצויים בלבד.

ע"א 562/75 (ברי"ע 156/75) אורה ויעקב עמנואל נ' שמעון ואורה ליפשיץ ואח', פ"ד כט(2) 531.

בהניחנו אנחנו את ההנחה הזאת לכאורה - ... - נראה לנו כי לפי סעיף 9(1) לחוק זכות יוצרים, 1911, אין בית-המשפט מוסמך לתת את צו המניעה המבוקש. לעניין תחולת סעיף 9 אין נפקא מינה אם הצו המבוקש הוא למניעת עצם עבודות הבניה או אם הוא למניעת צעדים הכנתיים הקודמים לבניה ואשר בלעדיהם אין אפשרות להוציא את הבניה מן הכוח אל הפועל, לדעתנו, פירושו הנכון של סעיף 9 הוא שזכות יוצרים ארכיטקטונית המוקנת בידי היוצר המקורי, אינה צריכה למנוע הקמת בניינים שבנייתם כבר החלה; אלא משהחלה בניה כאמור, אין סעדו של בעל זכות היוצרים כי אם בפיצויים בלבד.

מטעם זה בלבד אנו דוחים את הערעור.

(ראה גם: ע"א 144/77 סעדיה מנדל אדריכלים בע"מ נ' החברה לשיקום הרובע היהודי, פ"ד לא(3) 449 - כב' השופטת בן-פורת קבעה (בדעת מיעוט) כי "יש לראות בתוכניתו של אדריכל יצירה אישית שאין לשנותה או לסטות הימנה אלא באמצעותו בלבד").

בפסק-דין זה המערער טען לזכות יוצרים בבית אשר הוא בנה למגוריו, ולטענתו הופרה זכות יוצרים זו בידי המשיבים. הוא הגיש נגדם לבית-המשפט המחוזי המרצת פתיחה ובה ביקש להצהיר על זכות יוצרים המוקנית לו ועל ההפרה שהמשיבים הפרו אותה. בעוד המרצת פתיחה זו תלויה ועומדת, ביקש המערער מאת בית-המשפט צו מניעה זמני האוסר על המשיבים להשתמש בתוכניות ובשרטוטים ולהביאם לדיון בוועדת התכנון והבניה רמת-גן. השופט קמא ראה להיכנס לפני ולפנים לבירור עצם זכות היוצרים אשר המערער טען לה. בית-המשפט העליון קבע כי צודק המערער בטענתו שלא זאת היתה השאלה אשר טעונה היתה הכרעה בהליכי הביניים שבפניו. "השאלה אשר השופט המלומד נדרש להשיב עליה היתה אם אמנם ניתן למנוע, בצורה זו או אחרת, המשכת בנייתו של בניין שהוחל בבנייתו, בטענה שיש בכניה הזאת משום הפרת זכות יוצרים. לשם דיון בשאלת מתן הסעד הזמני המבוקש יכול היה השופט המלומד להניח לכאורה שאמנם זכות היוצרים אשר המערער טוען לה מוקנית בידו.

2. א. אדריכל המתכנן מבנה יכול לתבוע זכות יוצרים בפרי עבודתו לפי שתי עילות - בתור "מעשה אמן אדריכלי" או בתור "יצירה ספרותית".
 ב. ההגנה יכולה להינתן לצד האסטתי של הבניין, אשר הוקם על-פי התוכנית, או לתוכן המחשבתי של התוכנית עצמה, אם יש בהם אותה מידת המקוריות המצדיקה מתן ההגנה.

ע"א 606/76 סי.בי.אל. הנדסת פיברגלס בע"מ ואח' נ' צבי לישר, פ"ד לא(3) 333.